

www.ketab.ir

آموزش ترجمه
و مفاهیم
قرآن کریم

برهانیان ، عبدالحسین ، ۱۳۴۰ -

کلام نور : آموزش غیر حضوری ترجمه و مفاهیم قرآن کریم /

عبدالحسین برهانیان . - تهران : بنیاد قرآن و عترت ، ۱۳۸۴ .

ج ۳ ، جدول .

BP ۹۶۴ - ۹۹۴۱ - ۰۶ - ۱ (ج. ۳)

BP ۹۶۴ - ۹۹۴۱ - ۰۵ - ۳ (ج. ۲)

BP ۹۶۴ - ۹۹۴۱ - ۰۴ - ۵ (ج. ۱)

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

بالای عنوان : شیوه ای نوین ، ساده و روان در فهم.

۱ - قرآن - راهنمای آموزشی . ۲ - قرآن - ترجمه ها - برگزیده ها.

الف. بنیاد قرآن و عترت . ب. عنوان . ج. عنوان : آموزش غیر حضوری ترجمه

و مفاهیم قرآن کریم.

۲۹۷/۱-۷

BP ۶۵/۲/۳۴۸

۳۷۶۵۶ - ۸۴م

کتابخانه ملی ایران

شناسنامه :

نام کتاب : کلام نور (جلد اول)

ناشر : بنیاد قرآن و عترت

قطع : رقعی

زمان چاپ : پائیز ۸۶

محل چاپ : مرکز چاپ

نوبت چاپ : اول

شمارگان : ۳/۰۰۰

ناشر : تهران - تقاطع خیابان طالقانی و شهید مفتاح - جنب ایستگاه مترو - بنیاد قرآن و عترت

تلفن : ۸۸۳۴۴۹۳۹

فهرست مطالب

مقدمه	۹
-------	---

بخش اول: خداشناسی

درس اول: نشانه های او	۲۱
آشنایی با معارف قرآنی	۲۸
درس دوم: صفات خداوند (۱)	۳۰
آشنایی با معارف قرآن	۳۷
درس سوم: صفات خداوند (۲)	۴۰
آشنایی با معارف قرآن	۴۷
درس چهارم: پرستش خدا	۵۰
آشنایی با معارف قرآن	۵۷

بخش دوم: وحی و نبوت

۶۱	درس پنجم: رسالت انبیاء
۶۹	زبان قرآن: انواع کلمه
۷۱	آشنایی با معارف قرآن
۷۴	درس ششم: حضرت ابراهیم(ع)
۸۲	زبان قرآن: تمرین برای انواع کلمه
۸۳	آشنایی با معارف قرآن
۸۷	درس هفتم: حضرت موسی(ع)
۹۵	زبان قرآن: فعل ماضی و مضارع
۹۶	آشنایی با معارف قرآن
۱۰۱	درس هشتم: پیامبر اسلام(ص)
۱۰۷	زبان قرآن: حرف
۱۰۸	آشنایی با معارف قرآن

بخش سوم: قرآن

۱۱۵	درس نهم: نزول قرآن
۱۲۲	زبان قرآن: کلمات هم خانواده
۱۲۴	آشنایی با معارف قرآن

۱۲۸	درس دهم: ویژگی های قرآن (۱)
۱۳۵	زبان قرآن: ریشه کلمات
۱۳۷	آشنایی با معارف قرآن
۱۴۱	درس یازدهم: ویژگی های قرآن (۲)
۱۴۸	زبان قرآن: کلمه های هم وزن
۱۴۹	آشنایی با معارف قرآن
۱۵۳	درس دوازدهم: تورات و انجیل در قرآن
۱۶۰	زبان قرآن: وزن کلمات
۱۶۲	آشنایی با معارف قرآن

بخش چهارم: ولایت

۱۶۹	درس سیزدهم: مالکیت و فرمانروایی الله
۱۷۷	زبان قرآن: مذکر و مؤنث
۱۸۰	آشنایی با معارف قرآن
۱۸۴	درس چهاردهم: هدایت الهی
۱۹۲	زبان قرآنی: مفرد، مثنی، جمع
۱۹۴	آشنایی با معارف قرآن
۱۹۸	درس پانزدهم: ولایت خدا
۲۰۶	زبان قرآن: جمع
۲۰۸	آشنایی با معارف قرآن

درس شانزدهم: ولایت انبیاء و اوصیا ۲۱۲

زبان قرآن: اقسام جمع ۲۲۰

آشنایی با معارف قرآن ۲۲۲

www.ketab.ir

مقدمه

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ

(سوره قمر، آیه ۱۷)

و قطعاً قرآن را برای پندآموزی آسان کردیم، پس آیا
پند گیرنده ای هست؟

قرآن کتاب دعوت است، کتاب اصلاح جامعه است.
«امام خمینی(ره)»

ما هدفمان اینست که قرآن بادل مردم مواجهه و روبرو شود.
«مقام معظم رهبری(مدظله العالی)»

بی شک قرآن، گنجینه‌ای است عمیق از معارف الهی، و پاسخگویی است متین، به اندیشه‌های تشنه بشری و از این رهگذر، فهم، درک و به کارگیری آیات نورانی آن، برای همه اقشار جامعه اسلامی امری است ضروری، به ویژه نگاهی به دین ستیزی و تهاجمات فرهنگی استکبار جهانی به پیکره اسلام ناب محمدی (ص)، و از سوی دیگر رهنمودها و دغدغه‌های مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در این خصوص، بر اهمیت این موضوع می افزاید.

از این رو ما در بنیاد قرآن و عترت برآن شدیم تا با ارائه روشی جدید گامی هر چند کوچک در جهت فراگیری هر چه بهتر و سریعتر مفاهیم قرآن کریم و نزدیک نمودن علاقمندان به وادی نورانی تفسیر و قرآنی کردن فضای جامعه برداریم. امید است مورد رضایت خداوند متان و شما عزیزان قرار گیرد.

سخنی پیرامون کتاب حاضر

در کتاب حاضر، بیش از ۱۲۰۰ کلمه از کلمات قرآن، که حدود دو سوم آنها را کلمات پر کاربرد (بیش از ده مرتبه تکرار) تشکیل می دهد، در قالب طرحی آموزشی و با استفاده از آیات قرآن کریم آموزش داده می شود به گونه ای که فراگیران عزیز می توانند بسیاری از آیات ساده قرآن را- که از همین کلمات تشکیل شده اند- معنا کنند و چون تقریباً تمام معارف اساسی قرآن در همین آیات گرد آمده است، راه یابی به این دسته از معارف قرآن عزیز آسان می گردد.

آموزش ترجمه و مفاهیم

قرآن آموزان در این طرح آموزشی با معنای بیش از ۷۶۶ کلمه از کلمات پر کاربرد قرآن آشنا می شوند. این کلمه ها در قالب ۴۸ درس، در سه کتاب تنظیم شده است.

برادران و خواهرانی که سطح معلومات آنان در حد سوم راهنمایی باشد با یاری خدای مهربان و اراده ای استوار می توانند با ما همگام شوند تا با روشی جذاب و ساده در پایان دوره بتوانند بسیاری از آیات ساده قرآن را ترجمه کنند و با معنای

بیش از ۸۶ درصد از کلمات و واژه های قرآن کریم آشنا شوند. لازم به ذکر است که دانستن معنای ۸۶ درصد کلمات به معنای دانستن ترجمه همین مقدار از آیات قرآن نیست، زیرا در ترجمه قرآن علاوه بر معنای لغات به امور دیگری نیاز است که قرآن آموزان در این مجموعه فقط با بعضی از آنها آشنا می شوند. برای آشنایی بیشتر شما عزیزان با ساختار درس ها، به شرح بخش های مختلف هر درس می پردازیم. پیش از آن، توجه شما را به دو مطلب مهم اهداف آموزش و اصول آن جلب می کنیم:

الف) اهداف آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن

منظور نهایی از آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن این است که در کنار انس مستمر با قرآن و قرائت آن، به تدریج با فرهنگ و معارف قرآن از طریق فهم آیات الهی آشنا شوید. یکی از کلیدهای این آشنایی، کلمه هایی است که بیشترین تکرار را در قرآن دارند. از این رهگذر مفهوم آیات ساده قرآن را - که شامل معارف اساسی قرآن است- به طور مستقیم می فهمید و پیام های هدایتگر آن را فرا می گیرید.

اهداف جزئی این مجموعه عبارت است از:

۱. فهمیدن تدریجی معنای واژه های پرکاربرد قرآن.
 ۲. توانایی ترجمه ترکیب های قرآنی به شیوه تفکیکی (کلمه به کلمه).
 ۳. مهارت در ترجمه آیات ساده قرآنی.
 ۴. توانایی فهمیدن پیام بسیاری از آیات قرآن در سایه استمرار قرائت و انس با قرآن.
 ۵. ایجاد زمینه برای عمل به رهنمودهای قرآن در زندگی فردی و اجتماعی و آراسته شدن به اخلاق قرآنی.
- این کتاب، از نگاه مؤلفان نقطه آغازی برای انس با قرآن کریم است و به هیچ وجه قرآن آموز را از تفاسیر بی نیاز نخواهد کرد، بلکه در او احساس نیاز به

فهم دقیق قرآن را قوت می بخشد و وی را نسبت به پی گیری علوم و معارف قرآن شائق می کند.

ب) اصول پنج گانه دست یابی به اهداف
برای اینکه قرآن آموزان عزیز به اهداف یاد شده برسند اصول زیر را باید مورد توجه قرار دهند:

۱. اصل تدریج: برای فراگیری بیش از ۱۲۰۰ واژه قرآنی در قالب ۴۸ درس، لازم است قرآن آموزان عزیز این واژه ها و عبارات قرآنی را به تدریج یاد بگیرند و به خاطر بسپارند، به عبارت دیگر کلمات قرآنی و معانی آن را در هر درس و در جای خود بیاموزند.

همچنین فراگیری سایر بخش های درس ها را نیز به آینده موکول نکنند و بدانند که بدترین شیوه یادگیری، تلاش در شب های امتحانی و یادگیری چند درس در یک جلسه است.

۲. اصل تکرار و تمرین: با تنوع بخشیدن به تمرین ها و تکرار هر واژه و عبارت قرآنی در قالب های مختلف این اصل رعایت شده است، به شرط آن که قرآن آموزان گرامی متعهد شوند تمام تمرین ها را با دقت و علاقه انجام دهند.

۳. اصل تداوم و استمرار: فراگیری آموزش ترجمه و مفاهیم آنگاه مفید و موثر خواهد بود که با استمرار و تلاش مداوم همراه باشد، مثلاً اگر فراگیری هر درس برای یک هفته اختصاص یافته است، یک شب در میان و در سه نوبت به انجام تمرین های آن بپردازید و نگذارید بین زمان یادگیری درس ها فاصله ایجاد شود.

۴. اصل تثبیت: برای تثبیت و پایدار شدن مطالبی که فرا گرفته اید به این توصیه ها عمل کنید:

اول - به صورت گروهی (۲ یا ۳ نفری) درس ها را مباحثه کنید.

دوم - پس از فراگیری جلد اول کتاب آموزش ترجمه و مفاهیم، این درس ها را

به فرد علاقه‌مند دیگری آموزش دهید.

۵. اصل تشویق: چنانچه شما قرآن آموزان عزیز چهار اصل تدریج، تکرار و تمرین، تداوم و تثبیت را مورد توجه قرار دهید و به توصیه‌ها نیز عمل کنید، علاقه شما به قرآن و فهم معانی آیات آن افزون‌تر می‌شود. این مسئله سبب تشویق شما به ادامه کار آموزش و ترجمه و مفاهیم خواهد شد.

امیرمومنان علی(ع) فرمود: «هر کس کاری را انجام دهد، اشتیاق و علاقه به آن کار پیدا می‌کند» به شرط این که کار مورد نظر با رعایت اصول مربوط به آن همراه باشد.

ساختار درس‌ها

عناوین و ساختار درس‌ها به قرار زیر است:

۱. عبارات ده گانه درس

۲. جدول کلمه‌های آشنا و جدید

۳. تمرین و پرسش

۴. زبان قرآن

۵. آشنایی با معارف قرآنی

۶. تمرین آزاد

برای آشنایی بیشتر برادران و خواهران قرآن آموز به توضیح هر یک از عناوین می‌پردازیم.

۱. عبارات ده گانه درس

۱-۱. عبارات ده گانه، نخستین بخش هر درس است و از عبارات‌ها و آیات قرآن تشکیل شده است.

۱-۲. فراگیری هر درس، با مطالعه و قرائت عبارات ده گانه آغاز می‌شود.

۱-۳. هدف نخست از قرائت این عبارت‌ها، تمرین روخوانی و روان خوانی است.

هدف دوم، سنجش میزان توانایی شما در معنی کردن کلمات این عبارات در

اولین نگاه به آنها است.

۴-۱. انجام تمرین های بعدی درس، بستر ساز ترجمه و فهمیدن معنای همین عبارات خواهد بود.

۵-۱. تمرین های پایانی درس پس از انجام تمرین های بعدی، ترجمه تحت اللفظی همین عبارات ده گانه خواهد بود.

۶-۱. چنانچه در ترجمه عبارات ده گانه، احساس ناتوانی کردید، مطمئن باشید که تمرین های مقدماتی را خوب انجام نداده اید. مجدداً به مرور آنها بپردازید.

۷-۱. در ترجمه این عبارت ها رابطه موضوع و عنوان درس ها را با مفهوم آیات، پیدا کنید.

۲. جدول کلمه های آشنا و جدید

کلمه های آشنا به کلماتی گفته می شود که:

- در متن کتاب فارسی و سایر کتب درسی دوره ابتدایی با آن آشنا شده اید
مانند: «أرض: زمین»؛

- در گفت و گوی روزمره بارها آن ها را به کار برده اید و با ذهن شما آشناست،
مانند کلمه «اختلاف: تفاوت» ؛

- با واژه های مورد استفاده در زبان فارسی مشترک اند، مانند: «کتاب و اسم»

- تعدادی از کلمات هم خانواده آن را در درسهای گذشته خوانده اید و با استفاده از قواعدی که در بخش «زبان قرآن» خواهید خواند، معنای آنها را می توانید حدس بزنید، مانند: مُؤْمِنٌ، مُؤْمِنُونَ، مُؤْمِنِينَ، صَالِحَةٌ، صَالِحَاتٌ، قَلْبٌ، قُلُوبٌ.

استفاده از این کلمه ها برای بهره گیری از دانسته های قرآن آموزان و نشان دادن سادگی فهم بسیاری از عبارت های قرآنی است. بیش از ۳۰ درصد از کلمات دروس کتاب، کلمات آشناست.

اما کلمه های جدید، کلمه هایی هستند که برای نخستین بار با آنها آشنا می شوید

و احتمالاً معانی آنها را نمی دانید، این کلمات در هر درس معمولاً حدود ۱۴ کلمه است. مجموع تعداد کلمات جدید در درس های کتاب به بیش از ۷۵۰ کلمه می رسد.

قرآن آموزان عزیز، نسبت به فراگیری کلمات درس (آشنا و جدید) اهتمام بورزید؛ زیرا در صورت عدم تسلط بر معانی کلمه ها، ترجمه عبارات برای شما ممکن نخواهد بود.

۳. تمرین و پرسش

این بخش شامل پنج تمرین به شرح زیر است:

«تمرین ۱» مربوط به واژه شناسی و معنای کلمه هایی است که در جدول کلمه های آشنا و جدید فرا گرفته اید. هرگاه در انجام این تمرین معنای واژه ای را به خاطر نمی آورید یا در معنای آن تردید دارید، به جدول کلمه ها مراجعه کنید. مراجعه مکرر به جدول ها، وسیله یادگیری بهتر واژه ها خواهد بود.

«تمرین ۲» تمرین های دو جوابی بوده، برای آن طراحی شده است که شما را در معنا کردن ترکیب ها و عبارت ها کمک کند. اگر در عبارات درس عبارت مشکلی باشد، معمولاً در این تمرین آورده می شود.

«تمرین ۳» به معنا کردن ترکیب ها و عبارت های کوتاه اختصاص دارد. در این تمرین سعی کنید پیش از معنا کردن هر ترکیب و عبارت، ابتدا کلمات آن را تفکیک نمایید تا در معنا کردن هر ترکیب، معنای هیچ کلمه ای حذف نشود. برای مثال به نمونه های زیر توجه کنید:

لِلْمَلَائِكَةِ = لِلْمَلَائِكَةِ: برای فرشتگان

رَبُّكُمْ = رَبِّ + كُمْ: پروردگارتان

بِأَنْفُسِهِمْ = بِ + أَنْفُسِ + هُمْ: به وسیله جان هایشان

مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ = مِنْ + مَا + رَزَقْنَاهُمْ: از آنچه روزی دادیم شما را

«تمرین ۴» تمرینی است که به منظور آماده سازی شما برای انجام آخرین تمرین،

یعنی ترجمه عبارات ده گانه متن درس طراحی گردیده است.

«تمرین ۵» ترجمه تحت اللفظی و دقیق عبارات ده گانه متن درس است و به صورت موضوعی گزینش شده است، تا علاوه بر ورزیدگی در ترجمه آیات، به تدریج با معارف قرآن نیز آشنا شوید.

تذکر: از بخش هفتم تمرین دیگری به تمرین های پنج گانه هر درس اضافه شده است که گامی جدید و رو به جلو برای مهارت بیشتر در ترجمه آیات نورانی قرآن است. این تمرین با عنوان «تمرین کارورزی برای ترجمه عبارات قرآنی» طراحی شده است.

۴. زبان قرآن

آموزش زبان قرآنی یعنی زبان عربی، در دروس آموزش مفاهیم تنها جنبه کاربردی دارد و به هیچ وجه به منظور آموزش مستقیم دستور زبان عربی تنظیم نشده است، بنابراین در حاشیه طرح کلمات پرکاربرد، مطالبی از دستور زبان عربی به صورت کاملاً ساده و در حد ضرورت، مطرح خواهد شد. به طور مثال مطالبی از قبیل شناخت کلمات هم خانواده، کلمات هم وزن، شیوه ساخت اسم های مفرد، مثنی و جمع، شناخت اسم فاعل، اسم مفعول، افعال ماضی و مضارع و مانند آن از دیدگاه دستور زبان عربی مورد توجه قرار گرفته اند.

۵. آشنایی با معارف قرآن

گزینش آیات برای آموزش ترجمه و مفاهیم با محوریت کلمات پرکاربرد قرآن و همچنین به صورت موضوعی، کاری بس دشوار است، اما نویسندگان این کتاب این دشواری را به دو علت به جان پذیرفتند:

نخست آن که قرآن آموزان علاوه بر توانایی بر ترجمه بسیاری از آیات قرآن، با بخشی از آیات مربوط به دوازده موضوع کلی قرآن آشنا شوند. این موضوعات دوازده گانه، خود شامل ۲۸ موضوع فرعی می شود و این هدفی ارزشمند و کاربردی را تامین می کند، زیرا برادران و خواهران قرآن آموز از این موضوعات

می توانند در زندگی فردی و اجتماعی بهره گیرند. به ویژه اگر این آیات را حفظ کنند در مباحث اعتقادی، اجتماعی، سیاسی و اخلاقی می توانند از آنها استفاده کنند.

دوم، تاکید مقام معظم رهبری (مدظله العالی) به ترویج آشنایی با معارف قرآن در سطح همه مردم می باشد، ایشان در یکی از بیاناتشان می فرمایند:

کشور بحمدالله امروز متکی به معارف قرآن است. آن روزی که این معارف در سطح همه مردم رواج پیدا کند و مستقیم از خود قرآن آن را بگیرند، آن روز روزی است که این ملت و این کشور برای همیشه شکست ناپذیر خواهد شد. پدیدآوردگان این اثر جهت تحقق آرمان های قرآنی ایشان، این گام - هر چند کوتاه- را برداشتند و از درگاه خداوند آرزوی توفیق در این مهم را دارند.

ع تمرین آزاد

این تمرین، ویژه قرآن آموزانی است که توان و فراغت بیشتر برای فراگیری ترجمه و مفاهیم قرآن دارند. بدیهی است که بازده این دروس برای آنان دو چندان خواهد بود به شرط این که:

اولاً در ترجمه عبارات و آیات ده گانه متن درس، دقت نمایند و در ارزشیابی آن با استفاده از ترجمه صحیح آنها که در کلاس درس و با راهنمایی استاد ارائه می شود، غفلت نکنند.

دوم این که برای اطمینان از ترجمه صحیح تمرین آزاد، از مشورت با دوستان و آشنایانی که با زبان عربی و لغت آشنا هستند و در نهایت از کمک استاد استفاده کنند. و سرانجام معانی کلمات جدید در عبارات تمرین آزاد را حفظ کنند.

تذکر مهم

به علاقه مندان فراگیری ترجمه و مفاهیم قرآن توصیه می شود که این کتاب و دو کتاب بعدی را با شرکت در کلاس و زیر نظر معلم بخوانند. در صورتی که به کلاس و استاد دسترسی ندارید می توانید به شیوه غیر حضوری و با انتخاب یک هم

گروه و هم مباحث آن را فرا بگیرید. برای این کار نخست کتاب «راهنمای معلم» را نیز که به همین منظور تدوین گردیده، از مراکز فروش تهیه کنید و هر درس را به اتفاق هم مباحث خویش بخوانید و تمرین های آن را با دقت و مشاوره انجام دهید. پس از اتمام هر درس با مراجعه به پاسخ نامه تمرین های هر درس در کتاب راهنمای معلم، خود را ارزشیابی کنید.

در پایان به شما برادر و خواهر گرامی تبریک می گوئیم که کمر همت بسته اید تا با فراگیری ترجمه و مفاهیم قرآن، مخاطب کلام الهی قرار گیرید و از خدای مهربان عاجزانه می خواهیم که شما و ما را در پیمودن این راه نورانی موفق بدارد.